

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปาร์ตี้ (Party) ในศัพท์บัญญัติของพจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 หมายถึง งานพิธี ซึ่งเป็นความหมายเพียงสั้น ๆ เท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาวิจัยนี้ จึงใคร่ขอใช้คำงานพิธี แทนคำว่างาน Party

ถ้าพิจารณาถึงงาน พิธี โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ก็คืองานที่มีคนมารวมกลุ่มกันเพื่อความสนุกสนาน เพื่อพิธีกรรม หรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่นใดก็ตามนั้นมีมาแต่โบราณกาลแล้ว แม้แต่คนป่า คนภูเขา หรือคนในประเทศด้อยพัฒนาก็ยังมีการจัดงาน Party ทั้งสิ้น มีการตีเกราะเคาะไม้ร่วมวงหรือเต้นรำทำเพลงกันซึ่งสิ่งต่าง ๆ ที่เขาได้แสดงออกร่วมกันนั้น ถือเป็นมาร่วมงาน พิธี ทั้งสิ้น

สำหรับงาน พิธี ในประเทศไทยนั้น ก็มีมานานแล้ว แต่งานที่ยิ่งใหญ่ในอดีตก็คือ งานที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 จัดงานเลี้ยงต้อนรับพระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 2 ของรัสเซีย เมื่อครั้งเสด็จมาเยือนเมืองไทย ในปี.ศ. 2434** คือเมื่อประมาณ 100 ปีมาแล้ว ซึ่งขณะนั้นพระเจ้าซาร์ดำรงพระยศเป็น มกุฎราชกุมาร (ซาร์เรวิตซ์) งาน พิธี นี้ จัดขึ้นในพระบรมมหาราชวัง โดยเชิญพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ และข้าราชการชั้นสูงมาร่วมงาน จากงานเลี้ยงต้อนรับพระเจ้าซาร์ ในครั้งนั้นหาได้มีคำกล่าวติดปากผู้คนในกาลต่อมาว่า ผู้ใดจัดงานพิธีที่ใหญ่โตแล้วละก็เปรียบเสมือนกับว่าจะจัดงานเพื่อ เลี้ยงรับพระเจ้าซาร์เลยทีเดียว

การดำเนินชีวิตของคนในสังคมยุคปัจจุบันส่วนใหญ่ แทบจะไม่อาจหลีกเลี่ยงงานพิธีได้เพราะคนเรายังเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและงานพิธีก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคม เมื่อคนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในสังคม (Social Interaction) ต่อกันจึงทำให้งาน

** จากหนังสือ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศรัสเซียกับประเทศไทย
เสถียร พันธรั้งยี แปล

พิธี กลายเป็นส่วนขยายของคน (Extensions of man) คืองานพิธีเป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งของคนที่ยังมีชีวิตโลดแล่นอยู่ในสังคม จึงทำให้งานพิธีเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษาวិเคราะห์วิจัย ถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ของงานพิธี รวมไปถึงคนหรือกลุ่มคนที่มีส่วนร่วมในงานพิธี เหล่านี้ด้วย

หากเราจะเปรียบงานพิธี เสมือนเป็นโรงละคร (The party as a communication medium) แล้วผู้คนที่ไปร่วมงานพิธี ย่อมเป็นทั้งสื่อ (medium) และสาร (message) ในเวลาเดียวกัน ก็เป็นทั้งผู้ส่งสาร (Source) และผู้รับสาร (Receiver) ด้วย

Marshall McLuhan เคยกล่าวไว้ว่า "Medium is the message" อันหมายถึง สื่อก็คือสารนั้นสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์งานพิธี ได้อย่างดีเพราะเมื่อเราต้องการศึกษาวิจัยในกรณีที่งานพิธี เปรียบเสมือนเป็นสื่อชนิดหนึ่ง ซึ่งสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรม ทัศนคติ ค่านิยม ความรู้ และความบันเทิง ให้กับกลุ่มคนที่มาร่วมงานนั้น ๆ ได้ด้วยตัวของมันเองแล้ว เราสามารถพูดถึงงานพิธี ในฐานะที่เป็นสื่อความหมายทางสังคม ทำให้เกิดพฤติกรรมหลากหลาย ในการแสดงออกของผู้คนในงานพิธี แต่ละประเภท อันเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ที่จะทำการศึกษาค้นคว้า ในรูปแบบและองค์ประกอบ (Function) ต่าง ๆ ของงานพิธี

ผู้คนที่ไป งานพิธี ต่างมีวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย ที่แตกต่างกัน หรือคล้ายคลึงกันก็ได้ ซึ่งถ้าหากศึกษาถึง พฤติกรรมและการแสดงออกของบุคคลเหล่านี้ ก็จะสามารถ เข้าถึงบทบาทอันเกิดจาก "Acting" กับ "ตัวจริง" ของคนเหล่านั้นได้ เพราะบางคนสิ่งที่แสดงออกมานั้น คือ "ตัวจริง" โดยมิได้มีสิ่งใดเคลือบแฝง แต่บางคนก็มี "หน้ากาก" สวมไว้ ดังนั้น สิ่งที่เขาสื่อหรือแสดงออกมา จึงเป็นเพียงภาพลวงตา ที่มีไว้ความจริงแต่อย่างใด เป็นแต่เพียงสิ่งที่สร้างขึ้น เพื่อให้ผู้พบเห็นหรือ คนในสังคม ได้ประจักษ์ ในลักษณะที่ เขาต้องการให้เห็นเท่านั้น การที่เราทำการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ทำให้เราสามารถใช้เป็นเครื่องมือ ในการวิเคราะห์จิตใจคน หรือเพื่อวัดคนซึ่งเป็นการยากนักที่จะรู้ซึ่งถึงจิตใจได้ ดังสุภาษิตว่า

พระสมุทรสุตถิกสัน	คณา
สายตั้งทิ้งทอดมา	หยิ่งได้
เขาสูงอาจวิตวา	กำทนต์
จิตมณุษย์นี้ไซรั	ยากแท้ หยิ่งถึง

แนวความคิดของคนบางคนหรือบางกลุ่ม ไม่สามารถจะแสดงออกต่อสังคมได้ เช่น การพูดในคนหมู่มาก การวางตัวในงานพิธี ต่าง ๆ รวมไปถึงการร้องรำทำเพลงเพื่อร่วมในงานนั้น ๆ แต่คนเหล่านี้มีความต้องการ ที่จะแสดงออกทางสังคม เพื่อบ่งบอกถึงความสามารถของตนเองหรือแสดงออกเพื่อปกปิดซ่อนเร้นถึงบมต้อยอะไรบางอย่าง จึงไปเข้าฝักอบรมวิธีการพูด การร้องเพลง การเดินการรับประทานอาหาร และฝักมารยาทต่าง ๆ ในการเข้าสังคม จนทำให้เกิดสถาบันเพื่อฝักการพูด สถาบันส่งเสริมบุคลิกภาพ สถาบันฝักร้องเพลงซึ่งผู้เข้าฝักอบรมในสถาบันต่าง ๆ เหล่านี้ ส่วนใหญ่ก็หวังเพื่อ จะนำไปใช้ในการเข้าสังคมของงานพิธี

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษา ค้นคว้าในงานวิจัยเรื่องนี้ และผู้วิจัยตระหนักดีว่า ในช่วงชีวิตหนึ่งของคนทุกคนย่อมต้องมีสักครั้งหนึ่งที่จะต้องไปงาน พิธี หรือมีส่วนร่วมในการจัดงาน พิธี จะต่างกันก็เพียงแต่รูปแบบของงานว่าจะเป็งานพิธี ชนิดใด ระดับใด และประเภทไหนเท่านั้น

อีกทั้งตัวผู้วิจัยเองจะต้องไปร่วมงานพิธี เกือบทุกวันทำให้ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมแบบสังเกตการณ์ (Participant Observer) ได้อย่างใกล้ชิดและสามารถเก็บข้อมูลต่าง ๆ ได้ โดยที่ผู้ที่อยู่ในงานพิธี ไม่รู้ตัว ทำให้เขาแสดงทั้งหน้าากและตัวจริงออกมา เป็นวัตถุดิบให้ผู้วิจัยได้นำมาประกอบกรวิจัย ซึ่งการที่มีส่วนร่วมในงานพิธี มาเป็นระยะเวลายาวนานนั้นทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความแตกต่างเพื่อเปรียบเทียบคนในของสังคมของงาน พิธี ในต่างช่วงเวลาได้เป็นอย่างดี จึงสามารถนำประสบการณ์เหล่านี้มาเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิจัยในเรื่องนี้

ปัญหาวิจัย

1. งานพิธี เป็นเสมือนเวทีที่คนได้แสดงออก ต่อสังคมในบทบาทต่าง ๆ ที่งานพิธีนั้นเป็นส่วนขยายของคน (Extensions of man) ได้อย่างไร และคนที่ไปร่วมงานพิธีนั้นต้องการอะไร
2. ถ้าสื่อก็คือ สาร (Medium is the message) แล้ว งานพิธีในฐานะที่เป็นสื่อสามารถส่งสารอะไรได้บ้าง
3. สื่อนั้นมีทั้ง สื่อร้อนและสื่อเย็น (Media hot and cold) แล้วงานพิธีถือเป็นสื่อชนิดไหนเพราะอะไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อได้ทราบว่า งานพิธีนั้นเป็นเวทีอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นส่วนประกอบของชีวิตคน ในสังคมปัจจุบัน
2. เพื่อได้ทราบว่างานพิธีก็สามารถสื่ออะไรบางอย่างให้กับผู้ไปร่วมงานนั้น ๆ
3. เพื่อทราบถึงรูปแบบต่าง ๆ ของงานพิธีทั้งที่เป็น สื่อร้อน (Hot media) และ สื่อเย็น (Cold media)

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัย จะศึกษาวิจัย คน และส่วนประกอบของ งานพิธี ทั้งที่เป็นงานพิธีส่วนบุคคล และงานพิธีที่เป็นสาธารณบุคคล ในขอบเขตของงานพิธี ที่ตัวผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมเท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น (Assumptions)

ผู้วิจัยเปรียบเทียบการไปงานพิธี เหมือนการไปตุลละคร ซึ่งเป็นการยากมาก หากจะไว้คนเหล่านี้มาแสดงไว้ตูในโรงละคร เพราะพฤติกรรมของคนในสังคมที่ไปร่วมงานพิธี นั้นสามารถสะท้อนภาพอะไรบางอย่าง ที่น่าสนใจจะนำมาศึกษาวิจัย และการที่คนในงานพิธี มีการแสดงออกที่ต่างกันนั้น สามารถวิเคราะห์คนประเภทต่างๆ โดยดูจากการแสดงออกทางอากัปกิริยา การแต่งกาย เครื่องประดับ สีสันเสื้อผ้าก็สามารถบ่งบอกถึง ลักษณะนิสัยใจคอ ซึ่ง Marshall McLuhan กล่าวว่า การแต่งกายของคนนั้น เป็นอวัจนภาษาประเภทหนึ่ง ซึ่งบ่งบอกถึงผู้สวมใส่ มากกว่าจะเป็นเพียงเครื่องปกปิดร่างกายเท่านั้น

ข้อสันนิษฐาน (Proposition)

คนส่วนใหญ่ว่าที่ไปร่วมงานพิธีนั้น อาจมีวัตถุประสงค์ที่เหมือนกันหรือต่างกันก็ตาม แต่คนเหล่านั้น ก็เป็นส่วนประกอบของงานพิธีนั้นๆ เปรียบเสมือนกับว่างานพิธีเป็นเวที (Extensions of man) ไว้ให้ผู้คน ได้แสดง (Simulation) บทบาท โดยสื่อความหมายบางอย่างออกมาผ่านทางงานพิธีเหล่านั้น

ดังนั้นคนทั่วไปงานพิธีนั้นไปเพื่อ

1. ความพอใจและมนุษย์สัมพันธ์
2. ความสนุกสนานเพลิดเพลิน
3. แสดงตัว (Show off) ต่อสังคม
4. ผลประโยชน์หรือธุรกิจบางอย่าง

นิยามศัพท์

งานพิธี (งาน Party) : งานที่ถูกจัดขึ้น หรือมีการเตรียมงานขึ้นแล้วมีผู้คนมาร่วมงานในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยที่คนเหล่านั้นอาจรู้จักหรือไม่รู้จักกันเสียก็ได้ ซึ่งงานพิธีบางงาน อาจมีเป้าหมายกำหนดการที่ชัดเจน ในการศึกษาวิจัยนี้ ถือว่างานศพ นั้นก็เป็นงานพิธีอย่างหนึ่งด้วย

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นำผลที่ได้จากการวิจัย เป็นแนวทางในการวางตัวและปฏิบัติตน
ในงานพิธีต่างๆ
2. นำผลที่ได้จากการวิจัย เป็นข้อมูลในการที่จะใช้งานพิธี (Party)
เป็นสื่อในการเผยแพร่ กิจกรรมทางสาธารณะ หรือกิจกรรมทางธุรกิจ